

Analiza stada źrebiąt trakeńskich po ośmiu latach działalności ZTwP

Kontynuacją artykułu „Analiza stada klaczy” z numeru 8 z 2007 roku czasopisma *Trakeny* jest próba przedstawienia stada źrebiąt, które uczestniczą w trakeńskim programie hodowlanym.

Tomasz Siedlanowski

Od ośmiu lat ZTwP organizuje **Trakeńskie Przeglądy Hodowlane** podczas których oceniane są konie trakeńskie – ogiery hodowlane, klacze powyżej 2,5 roku oraz źrebięta w trzech kategoriach wiekowych. Pierwsza z ocen przeprowadzana jest u źrebiąt pod matkami, następnie u roczniaków i dwulatków. Międzynarodowa **Trakeńska Komisja Hodowlana** w skład której wchodzi, obok fachowców polskich, selekcjonerzy z Niemiec oraz Litwy oceniła 339 źrebiąt trakeńskich, niektóre dwu i trzykrotnie, co dało w sumie blisko 400 ocen. TKH oceniła 240 źrebaków pod matkami, 87 roczniaków oraz 66 dwulatków. Większość ocenianego materiału stanowiły klaczki – zbonitowano 222 klaczki oraz 171 ogierków trakeńskich.

W 2007 roku po kilku latach przerwy w składzie TKH pracował Główny Hodowca Trakehner Verband – **Lars Gehrmann** – wybitny fachowiec, niezwykle wymagający i surowy sędzia. Podczas ogromnie interesującego spotkania podsumowującego TPH 2007 Lars Gehrmann podkreślił znaczący postęp hodowlany w populacji polskich koni trakeńskich, jaki dokonał się na przestrzeni kilku ostatnich lat w Polsce. Dokładna analiza tych blisko 400 ocen, wskazuje na rzeczywisty postęp w porównaniu do stada podstawowego klaczy matek i tendencje, które do tego doprowadziły.

Dzięki pracy i zaangażowaniu hodowców koni trakeńskich przygotowano i przedstawiono przez osiem lat stawkę młodzieży trakeńskiej istotnie różniącą się od materiału wyjściowego. Najwięcej źrebiąt przedstawili: Marek Romanowski z Wozławek – 47 sztuk, pp Przechwescy z Różnowa – 44, Monika Machłowicz i Krzysztof Wojsiat z Sząbruka – 33, Stadnina Płękity – 31, Marek Szabliński z Kątna – 28, pp Siedlanowski z Książna – 16, pp Fangrat z Zerbunia oraz pp Zieliński z Uniradze po 9, Mirosław Kulpiński z Sokolnik – 8, pp Gos z Tucza – 7, pp Gąsowscy oraz Gerhard Mendel po 6, Andrzej Cybula, Lucjan Lewandowski oraz Stadnina Liski po 5. Wśród hodowców ZTwP jest wielu członków posiadających 1-2 klacze hodowlane, przedstawili oni mniejszą ale znaczącą stawkę źrebiąt trakeńskich w przeglądanej grupie.

Analiza rodowodowa źrebiąt trakeńskich

W analizowanej stawce źrebiąt dominowały ilościowo konie z wschodniopruskich rodzin żeńskich – O. Podobnie jak w materiale matecznym najwięcej oceniono źrebiąt z następujących rodzin: O – Stokrotka 1944 NU – 18 sztuk, O – Ara 1944 NU – 15, O – Parada 1937 NU – 15, O – Weltawa ex Wellenbraut 1936 – 15, O – Kontuzja 1942 NU – 12, O – Korsyka 1940 – 12, O – Wenus 1940 NU – 11.

18

Po ogierach hodowli niemieckiej (Machandel, Hamlet Go, Hohenstein, Abdullah, Sixtus, Orsini) oceniono 12 źrebiąt a wyhodowanych na Wschodzie Europy (Litwa, Rosja, Białoruś, Ukraina) – 58 sztuk.

Zauważalną tendencją jest znacznie szersze używanie reproduktorów zagranicznych w polskiej hodowli trakeńskiej – blisko 21% ocenionej populacji źrebaków (w stadzie klaczy po ośmiu TPH – 11,5%). Zwiększył się, głównie dzięki użyciu Burgunda AA, odsetek źrebaków trakeńskich z krwią angloarabską (jest to pozytywna i światowa tendencja w hodowli koni sportowych).

W analizowanej grupie źrebiąt, inaczej niż w stadzie podstawowym, niektóre linie męskie w ogóle nie występują np. linia Ferro xx, niektóre wyraźnie zanikają np. linia Labirynt xx (w stadzie klaczy ponad 6%, źrebiąt nieco ponad 1%), niektóre pojawiają się jako nowość z korzyścią dla populacji: Gluosnis xx, Zadarit xx, Divisor xx, Sword xx, Burnus AA, Banita AA, Grey AA.

Analiza eksterieru i użyteczności przeglądanych źrebiąt trakeńskich

Podstawową maścią w ocenianym stadzie źrebiąt była gniada i ciemngniada – nieco ponad 46% (matki ok. 49%), kasztanowate i ciemnokasztanowate stanowiły blisko 25% (matki ok. 26%), kare i skarogniade nieco ponad 17% (matki ok. 16%), siwe ponad 8% (matki ok. 9%). Wśród źrebiąt pojawiły się srokate trakeny – TKH oceniła 4 sztuki i to było jedyną istotną różnicą w porównaniu do stada matek.

W wypadku oceny źrebiąt w różnym wieku (od 0,5 do 2,5 r.) nie można analizować podstawowych wymiarów, tak jak u koni dorosłych ale biorąc pod uwagę opinie wybitnych fachowców oceniających konie podczas TPH nastąpił w wielu stadninach i stadninkach znaczący postęp w odchowie źrebiąt.

Podczas TPH międzynarodowa komisja oceniała źrebięta w 70-cio punktowej skali. Pierwsza z ocen bonitacji trakeńskiej – typ rasowy wahała się od 5 do 10 punktów. Dwa źrebaki hodowli pp Przechwescy otrzymały maksymalną notę 10: Piafa po Gluosnis xx oraz Jawor po Apogej. Dziesięć źrebiąt otrzymało notę za typ 9 i należy je wymienić gdyż pokazują pewne tendencje w użyciu ogierów do kojarzeń z polskimi klaczami trakeńskimi: Armatic po Gluosnis xx Centra i Pompeja po Elpar xx, Liberator i R-Lady po Ignam, litewska Chulija po Esaul, Elita po Favoritas xx, Nigeria po Wiec oraz Wigor1 i Wilnia po Apogej. Średnia nota przeglądanego stada źrebiąt za typ rasowy jest wysoka i wynosi 7,33.

Druga z ocen – za budowę ciała – kształtowała się w granicach od 5 do 9 punktu bonitacyjnego. Najwyższe noty uzyskały: Carmen po Burgund AA hod. H. Waśniewski, Elita po Favoritas xx hod. J. Skrzypiec, Jawor po Apogej hod. A. Przechwescy. Trzydzieści źrebiąt otrzymało 8,5 są to: Alize po Ignam, Alpeja i Wigor1 po Apogej, Armatic, Jurata i Kasim po Gluosnis xx, Czikota i Platyna po Radiator Irraq po Burgund AA, Konwalia po Winword xx, La Rochelle po Arianin, Nigeria po Wiec, Olette po Banita AA. Średnia nota za budowę ciała w stadzie źrebiąt wynosi 7,27.

Trzecią notą w bonitacji trakeńskiej jest ocena poprawności budowy i postawy kończyn. Oceny tzw. fundamentu wahały się od 4 do 9 punktów. Najwyższe oceny otrzymały: Piafa po

Dzięki zakupom naszych hodowców powróciła z Litwy niezwykle cenna i zasłużona dla hodowli polskiej rodzina O – Huryska ex Husarenbraut 1935.

Bardzo cieszy fakt, iż wśród źrebiąt pojawili się potomkowie wschodniopruskich rodzin – O – Flanela ex Flaggenparade 1936 (hod. A. Gos) i O – Iliada 1941 (hod. A. Kokocha).

Rodziny E, których założycielkami były klacze angielskie stanowią ilościowo drugą grupę ocenianych źrebiąt. Najwięcej oceniono źrebiąt z następujących rodzin: E – Balanda 1961 – 9, E – Dębora 1985 – 8, E – Iglawa 1957 – 7.

Wśród przedstawicieli trakeńskich rodzin żeńskich T, których założycielkami były klacze wywodzące się ze Stadniny w Trakenach dominuje rodzina T – Partie 1940 (Luftsprung 1775) – oceniono 16 sztuk. Dzięki współpracy polskich hodowców z hodowcami z Europy Wschodniej pojawiły się konie z zacnej rodziny T – Gondel 1943 (Fatme 1787) (hod. pp Homa).

Tak jak w stadzie podstawowym bardzo nielicznie reprezentowane są rodziny S, których założycielkami były klacze innych szlachetnych ras koni (pozn, pom, han) – wszystkich jest poniżej 10 sztuk.

W całym stadzie przeglądanych źrebiąt jest niestety tylko jeden źrebak z arabskiej (angloarabskiej) rodziny A – Bippi 1979 (hod. Szymkowski). Najwięcej ocenianych źrebiąt pochodziło od następujących klaczy: Atlanta po Nektar – 6 sztuk (SK Sząbruk), Bitwa po Jaguar xx – 5 (Romanowski), Puna po Huk – 5 (Szabliński), Wejmutka po Skaleń xx – 5 (Romanowski).

W znaczny sposób różni się młodzież trakeńska od materiału wyjściowego pod względem przynależności do linii męskich. Wśród ojców pojawiają się światowe asy jak Abdullah, Favoritas xx, EH Sixtus, EH Hohenstein, Heraldik xx. Cała grupa przeglądanych źrebiąt jest potomstwem 75 ogierów. Najwięcej potomstwa oceniono po następujących rozplodnikach: Ignam – 29, Apogej – 24, Burgund AA – 19, Arianin – 18, Elpar xx – 14, Gluosnis xx – 13, Pistolet – 11.

Najwięcej źrebiąt (powyżej 10 sztuk) pochodzi z linii ogiera Pilger trk – 55, następnie: Raufbold xx (poprzez Pogremka xx i Priza xx) – 48, Aquino xx – 43, Perkoz xx – 24, Burgund AA – 19, Parole Board xx (poprzez Elpara xx i Jaguara xx) – 17, Parysów xx – 16, Damphross trk – 14, Gluosnis xx – 12, Mangan xx – 11.

Ogółem z linii założonych w Trakenach (Pilger, Damphross, Kupferhammer – Parsival, Ararad, Tempelhuter) oceniono 87 źrebiąt, z linii arabskich i angloarabskich (Fetysz oo, Esaul oo, Burgund AA, Burnus AA, Banita AA, Grey AA) 28 sztuk, pozostałe należą do linii ogierów pełnej krwi angielskiej i założone zostały po II wojnie światowej.

Gluosnis xx – 9 oraz Seniorita po Radiator i Jawor po Apogej po 8,5. Średnia nota za kończyny to 6,77.

Pierwszą dynamiczną cechą ocenianą podczas TPH jest jakość stępa. Noty za stęp wahały się w granicach od 5 do 9,5 punktów. Najwyższe oceny uzyskały: Asam po Grey AA – 9,5, Bello Nemo, Carmen i Kamelot po Burgund AA oraz Nagasaki TS po Apogej po 9 punktów. Średnia ocena za stęp wynosi 7,08.

Piąta z kolei nota TPH – za kłus kształtowała się w granicach od 6 do 9,5 punktów. Najwyższą ocenę uzyskała Piafa po Gluosnis xx – 9,5. Jedenaście źrebiąt uzyskało 9 są to: Aristo po Burgund AA, Artica po Kaliniec, Aspiracja po Safran, Centra po Elpar xx, Czedar po Ignam, Jowisz po Aragonit, Kadma po Szewron, Ponti i Wiktoria po Ogar, Seniorita po Radiator, Wernyhora Di po Dinar. Średnia ocena kłusa jest wysoka i wynosi 7,27.

Oceny galopu – ostatnie z dynamicznych ocen wahały się w zakresie od 5,5 do 9 punktów. Najlepsze noty uzyskały następujące źrebięta: Bella Lancastra po Aragonit, Carmen po Burgund AA, Centra po Elpar xx, Czekolada po Ignam, Dior i Piafa po Gluosnis xx, Ekwador po Viskis, Jawor po Apogej, Seniorita po Radiator, Wiktoria po Ogar. Średni wynik w ocenie galopu to 7,25.

Ostatnią z not wystawianych podczas TPH jest ocena za ogólne wrażenie jakie wywarł na komisji dany źrebak. Oceny za ogólne wrażenie wahały się od 5 do 9 punktów. Najwyżej ocenionymi były: Centra i Pompeja po Elpar xx, Elita po Favoritas xx, Jawor po Apogej Piafa po Gluosnis xx. Średnia za ogólne wrażenie wynosi 7,21. Oceny ogólne wahały się w granicach od 41 do 62,5 punktów.

Najwyżej ocenionymi podczas ośmiu TPH źrebiętami były:

Piafa po Gluosnis xx hod. A. Przechwescy – 62,5

Jawor po Apogej hod. A. Przechwescy – 61,5

Centra po Elpar xx hod. SK Płękity – 60

Seniorita po Radiator hod. SK Płękity – 59

Wiktoria po Ogar hod. M. Machłowicz – 58,5

Carmen po Burgund AA hod. H. Waśniewski – 58,5

Średnia ocena źrebaka trakeńskiego wynosi za lata 2000-2007 – 50,21.

Porównując następną generację koni trakeńskich do stada podstawowego wywodzącego się w głównej mierze ze stadnin państwowych (często klaczy wybrakowanych) można zaobserwować pozytywne tendencje jakie mają miejsce w działalności hodowlanej ZTwP. Użycie reproduktorów sportowych (polskich i zagranicznych) takich jak Ignam, Burgund AA, Gluosnis xx, EH Sixtus jest świadectwem wzrastającej świadomości hodowców zrzeszonych w ZTwP. Średnie noty bonitacyjne powyżej oceny DOBREJ wskazują na postęp hodowlany w ZTwP, jedynie ocena poprawności postawy i budowy kończyn – 6,77 jest niepokojąca i zmusza hodowców i Komisję Hodowlaną ZTwP do zwrócenia baczniejszej uwagi na „fundament” używanych w hodowli ogierów i klaczy.

Kolejny, bodaj najciekawszy w hodowli, etap to kontrola użyteczności i dokonania sportowych wyhodowanych przez członków ZTwP koni trakeńskich ale na takie analizy należy spokojnie poczekać kolejne kilka lat. Miejmy nadzieję, iż skoro jest postęp hodowlany – to będą wyniki sportowe.

19